

Životní prostředí – prostředí pro život

Agro-environmentální podpory a postoje zemědělců k těmto podporám

Matěj Opatrný, Milan Ščasný**

** Univerzita Karlova, Centrum pro otázky životního prostředí*

Číslo projektu a název: SS04030013 Centrum socio-ekonomického výzkumu dopadů environmentálních politik (SEEPIA)

Prioritní téma: Environmentální vědy (sociální aspekty)

Klíčová slova: environmentální politika, životní prostředí, společná zemědělská politika

Abstrakt:

Současná reforma společné zemědělské politiky (SZP) se snaží zaměřit na životní prostředí a dává členským státům větší volnost při zavádění agro – environmentálních opatření. Ve spolupráci s Varšavskou univerzitou provádíme experiment, který zkoumá postoje zemědělců k agro – environmentálním postupům. Konkrétně si respondent může vybrat mezi smlouvou založenou na postupech, kdy zemědělci dostávají platbu za hektar půdy v rámci této smlouvy. Nebo si může vybrat smlouvu založenou na výsledku, kdy platby zemědělců závisí na naměřených výsledcích v podobě víceúrovňového indexu biodiverzity měřeného experty na jejich farmách. Experiment byl proveden v České republice, Polsku, Německu a Nizozemsku, kde se zúčastnilo 98, 804, 304 a 512 respondentů v tomto pořadí.

Respondenti (n=98) v České republice v roce 2020 hospodařili v průměru na 529 ha zemědělské půdy, přičemž vlastnili 114 ha a pronajímali 272 ha (obě čísla v průměru). Jejich průměrná délka nájemní smlouvy se pohybuje kolem 5 let s dvouletou výpovědní lhůtou. Většinou hospodaří na orné půdě a účastnili se, či se stále účastní některých agro – environmentálních opatření. Dle odpovědí jsou poměrně dobře obeznámeni s konceptem biologické rozmanitosti. Dále většina zemědělců, kteří na své farmě provádějí další činnosti prospěšné pro životní prostředí (58 z 98), uvádí, že omezují používání pesticidů a investují do solárních panelů. Příležitostně vysazují nové stromy a zhotovují mokřady.

V přidruženém dotazníkové šetření na 221 farmářích hospodařících v České republice zaměřeném zejména na sucho zjišťujeme, že většina zemědělců za posledních 10 let realizovala alespoň jedno adaptační opatření (89,6 %). Nejčastěji využívaným adaptačním opatřením byl posun termínu setí a sklizně (využilo 70,7 % zemědělců) a využití vysokého podílu organické hmoty v půdě (63,1 % zemědělců). Nejméně využívaným adaptačním opatřením bylo vybudování závlahového systému (5,6 % zemědělců) a vybudování nových odvodňovacích systémů (10,6 % zemědělců). Co se týče plánovaných opatření, tak dokonce 95 % zemědělců chtělo v sezoně 2020 nějaké adaptační opatření

zavést. Nejčastějším opatřením, které zemědělci plánovali využívat, byl vysoký podíl organické hmoty v půdě (83,8 % zemědělců) a posun termínů setí a sklizně (60,5 % zemědělců). Pouze 6,7 % zemědělců plánuje používat zavlažování.

Výsledky ekonometrických modelů s náhodnými parametry ukazují, že respondenti v hlavním experimentu (n=98) dávají přednost smlouvám založeným na postupech před smlouvami založenými na výsledcích. Dále preferují alespoň nějakou smlouvu, před žádnou smlouvou. V případě České republiky však výsledky nejsou statisticky významné, a to především kvůli nízkému počtu respondentů. Vliv plateb (jak u ročních, tak u bonusových plateb) je pozitivní a signifikantní – i když ne u všech zemí, což naznačuje, že v průměru to nemusel být rozhodující atribut pro volbu. Vliv variability plateb nebyl obecně významný. To znamená, že v průměru neovlivňovala volbu ani v jednom směru.